

Op pad met de Romeinen

Rondwandeling Oosterhof

- **Periode:** jaren 1-160
- **Startpunt:** jaar 1, Schildkerk (Schild, Rijssen)
- **Lengte:** 6 km

Gebruiksaanwijzing:

- Getallen verwijzen naar jaartallen op de paaltjes.
- Letters achter de getallen verwijzen naar de betreffende zijde van de informatiekubus:
R = regionale gebeurtenissen; N = Nederland;
E = Europa; W = overige werelddelen.
- Scan onderweg QR-codes op de paaltjes voor filmpjes e.d.

Bewegwijzering

Wit-paarse bordjes geven de looprichting aan. De bordjes zijn vaak bevestigd aan lantaarn- en straatnaampalen.

Podcast

Tip! Beluister voor je op pad gaat de podcast bij deze rondwandeling. Dan krijg je in het kort te horen wat er in deze periode gaande is. Dat maakt het gemakkelijker om gebeurtenissen die je onderweg tegen komt in die tijd te plaatsen. De podcast staat op de website van het Wereldtijdpad: zie pagina van deze rondwandeling.

[Tijd van rondwandeling Oosterhof](#)

Gaius Octavianus (63 v.chr.–14)
alias keizer Augustus

1–E Begin jaartelling

Jaar 1 is het begin van onze jaartelling (jaar 0 bestaat niet!). Jaartellingen beginnen altijd met een bijzondere gebeurtenis. De christelijke jaartelling begint bij de geboorte van Jezus van Nazareth. Helaas heeft monnik Dionysius Exiguus die in 526 met deze jaartelling kwam, zich verrekend. Daardoor begint onze jaartelling vier jaar te laat.

Op deze jaarpaal staan nog vier andere jaartellingen vermeld. Bij welke belangrijke gebeurtenissen zouden die beginnen? (zie antwoorden hieronder)

In het jaar 1 wonen op aarde ongeveer 250 miljoen mensen. De keizer van Rome is oppermachtig in Midden- en Zuid-Europa. Zijn rijk strekt zich zelfs uit tot aan de Sahara en Iran.

Naast jaarpaal 1 staat de **Wilhelminaboorn**. Die is in 1898 geplant ter gelegenheid van de inhuldiging van de toen achttienjarige koningin Wilhelmina.

Andere jaartellingen:

De Romeinen laten hun jaartelling beginnen met het jaar waarin de stad Rome is gesticht: 754 v.chr. In Romeinse cijfers wordt 754 geschreven als DCCLIV.

De Joodse jaartelling begint op het tijdstip waarop volgens joodse schriftgeleerden de aarde werd geschapen: 7 oktober in het jaar 3761 v.chr.

De Chinese jaartelling begint bij het eerste regeringsjaar van Huangdi, de Gele Keizer: 2697 v.chr. In China wordt deze jaartelling nu niet meer gebruikt.

De boeddhistische jaartelling die in Zuidoost-Azië in gebruik is, begint bij de dood van Gautama Boeddha, de stichter van het boeddhisme, namelijk in 544 v.chr.

2-N Eiland der Bataven

Hoe noemen we het 'eiland der Bataven' in onze tijd?

De wandelroute loopt links langs de Schildkerk.

Al in 1275 wordt melding gemaakt van de **Schildkerk**. Tot aan de reformatie is ze gewijd aan de heilige Dionysius, de eerste bisschop van Parijs (3^e eeuw). Die bouwde daar een houten kerkje op een eiland in de Seine: de voorloper van de Notre Dame. Sinds 1598 is het een protestantse kerk. Het oudste deel stamt uit de twaalfde eeuw. In later tijden is het gebouw uitgebreid, de laatste keer in 1924/1925. In 1826 stortte de oude kerktoeren aan de noordzijde van de kerk in. Deze stond op een fundering van zware veldkeien (nog steeds te zien!). Een paar jaar later is op de nieuwe zuidgevel een houten torentje geplaatst. In de kerkmuur bevindt zich nog een hagioscoop: een venster dat zieken zicht bood op religieuze handelingen in de kerk (het is nu dichtgemetseld). Tijdens een bezoek van koning Willem III in mei 1862 werden de klokken van de Schildkerk zo langdurig geluid, dat ze er kapot van gingen.

5-N2 'Nederland'

In de tijd waar we nu doorheen lopen bestaat Nederland niet. Het gebied dat we nu Nederland noemen, maakt alleen het zuiden deel uit van het Romeinse Rijk (de Rijn vormt de grens). Het er bovendien totaal anders uit. Het kaartje op de kubus

laat dat zien. Welke verschillen met de huidige situatie vallen op?

8-N Begin van onze geschiedenis

In deze tijd begint onze 'vaderlandse geschiedenis'. Hoe zit dat?

12-E Waterleiding (1)

Dit is een overblijfsel van een Romeinse waterleiding. Zag de rest van de waterleiding er ook zo uit?

Voor meer informatie over aquaducten: zie jaarpaal 34.

13-E Gesponsorde feesten

De film *Ben Hur* laat zien hoe het er in Rome bij de wagenrennen ongeveer aan toe ging. De Romeinen waren dol op feesten. Vooral in Rome was veel te beleven. Je vraagt je af: Wie betaalde dat allemaal en waarom eigenlijk?

16-E1 Schoenen

Als Romeinen op pad gingen, was dat meestal te voet. Mannen en vrouwen droegen hetzelfde schoeisel. De schoenen waren van leer en werden met veters vastgemaakt rond de enkel of om het been gewonden.

Waarom zouden de Romeinse soldatenschoenen een speciale uitvoering hebben?
Ook senatoren waren aan hun schoeisel te herkennen!

23-N Kaalslag

Je kunt niet beweren dat de Romeinen erg 'milieubewust' waren. Maar misschien was dat ook niet zo'n probleem in deze tijd....!

27-E1 Stadionramp

In 1982 tijdens de UEFA-cupwedstrijd tussen Spartak Moskou en Haarlem scoorde de thuisploeg in de laatste minuut. Fans die al vertrokken, probeerden weer naar binnen te gaan en meer dan 300 mensen werden doodgedrukt. Ook in de Romeinse tijd kwamen stadionrampen voor.

30-E Warm

Rijke Romeinen zaten er warmpjes bij...

34-E1 Waterleiding (2)

In de Romeinse tijd heet de stad *Colonia Nemausensis* en er wordt hard gewerkt aan een imposante waterleiding.

35 QR-code: film.

36-E Snelwegen

Petje af voor de Romeinse wegenbouwers!

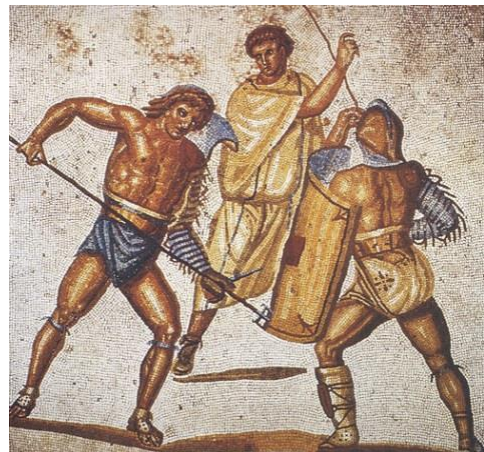
Bataaf in Romeinse dienst

43-N Invasie geslaagd

Bataven speelden een belangrijke rol bij de verovering van Brittannië.

53-N Fryslân boppe!?

De Romeinse natuurkundige en schrijver Plinius de Oudere schreef over de Friezen...

59-E1 Hooligans

Niets nieuws onder de zon.

67-E1 Sportfraude

Een keizer die niet tegen zijn verlies kan!

Rembrandt – De samenzwering van Claudius Civilis

69-R Opstand

De Bataaf Julius (of heette hij Claudius?) Civilis was officier in het Romeinse leger. Als zijn broer op beschuldiging van verraad tegen Nero wordt geëxecuteerd, zwerft hij wraak. Waarom is zijn opstand zo goed getimed? Hoe loopt het af? (zie jaarpaal 70)

79-E1 Ramp van ongekende omvang

De slachtoffers van de vulkaanramp in Pompeï lieten hun afdruk achter in de vulkaan. Vele eeuwen later zijn de holle ruimten met gips gevuld. Zo is nu nog te zien in welke houding de mensen omkwamen.

80-E1 Feest

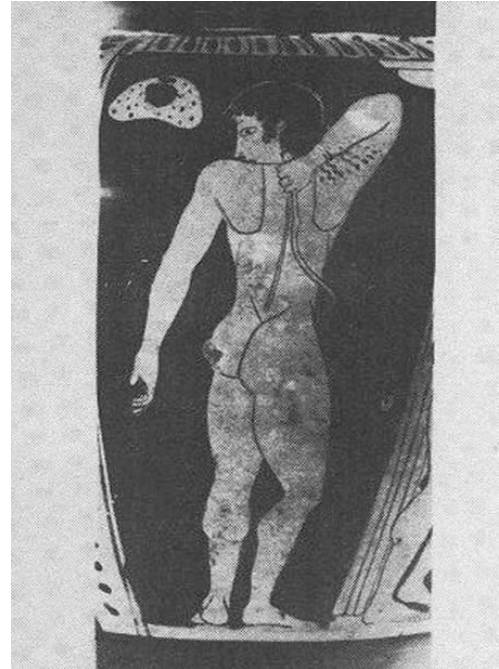
In Rome wisten ze wel hoe je feest moet vieren...!

88-N1 Vechtmachine

De Romeinen hebben een gigantisch gebied veroverd. Hoe is hen dat gelukt?

96-N1 Briefwisseling

Je bent beroepsmilitair en uitgezonden naar een overzees gebied, maar je 'wasplankjes' blijven onbeantwoord. Dan schrijf je een brandbrief...

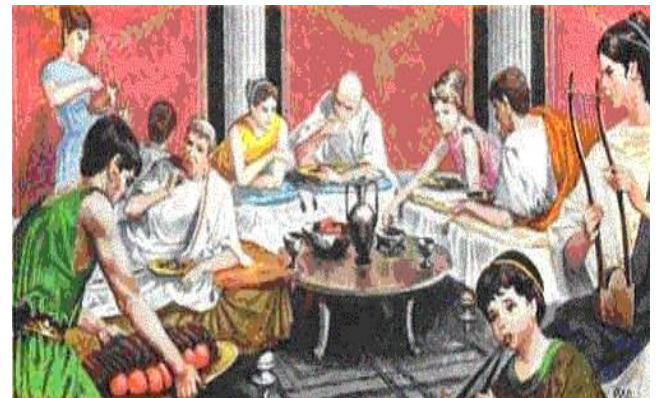
Bij gebrek aan zeep...!

102-N1 Badhuis

Noviomagus (Nijmegen) krijgt een badhuis. Maar in het hele gebouw is geen zeep te vinden!

Paneel tussen 104 en 105: Eten & drinken

Wat aten de Romeinen graag?

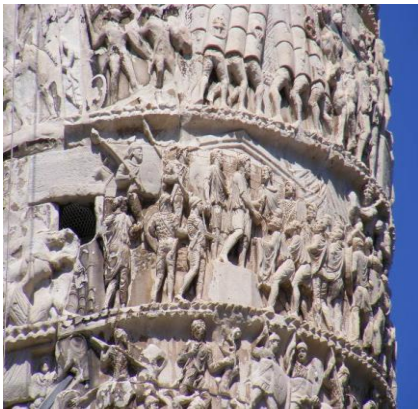
109-E1 Smakelijk eten

De Romeinen hielden van lekker eten...

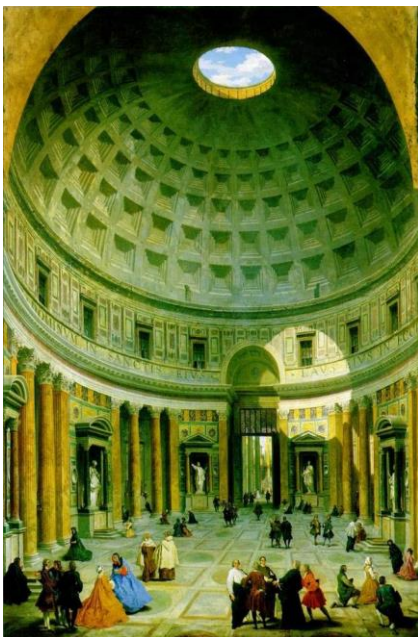
111-E1 Wegennet

Het succes van het Romeinse Rijk was voor een niet onbelangrijk deel te danken aan de beschikbaarheid van een uitgebreid wegennet. Hoe is dat te verklaren?

113-E1 Stripverhaal

Keizer Trajanus liet zijn overwinningen in marmer beitelten. Het resultaat mag gezien worden!

119-E1 Record

Het Pantheon wekte en wekt nog steeds alom bewondering. Wat een bouwwerk...!

128-E1 Prosit!

Hoe serveer je wijn op z'n Romeins?

131-E Make-up

Ook Romeinse vrouwen besteedden zorg aan hun uiterlijk. Vaak riepen ze daarbij de assistentie in van een slavin.

Bacchus, de Romeinse god van de wijn, seksuele vrijheid en vruchtbaarheid

132-E Tolerant

De Romeinen kennen godsdienstvrijheid, maar er zijn natuurlijk grenzen...

134-N1 Grafsteen

Over de doden niets dan goeds, maar om de Bataaf Soranus nou bescheiden te noemen...

137-E Huisaltaar

Voor Romeinen waren 'huis-en-haard-goden' erg belangrijk.

Verkoold brood uit Pompeï

144-E Een halfje wit...

Voor wie?

151-E Woningnood

Ook in Rome waren de verschillen tussen arm en rijk goed te zien.

158-E1 Pax Romana

Het ging weliswaar goed met het Romeinse Rijk, maar of de situatie zo rooskleurig was als Aelius Aristides ons wil doen geloven.....

160 Einde van de themawandeling.

Terug naar het startpunt

Van Rijssens Leemspoor naar Gemeentehuis:

1. Op het eindpunt rechtsaf: Markeloseweg (Paarse wandelroute).
2. Bij 1e rotonde rechtdoor: Markeloseweg (gaat over in Verlengde Oranjestraat).
3. Bij 2^e rotonde rechtdoor: Oranjestraat.
4. 1^e weg links: Kerkstraat.

Je kunt het Wereldtijdpad steunen door voor € 5 donateur te worden op www.wereldtijdpad.nl

Colofon

© 2019 Stichting Wereldtijdpad

Samenstelling: Floor Looy
Projectmanagement: IKOconsult, Almelo

De uitgever heeft ernaar gestreefd de rechten van derden zo goed mogelijk te regelen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich tot de uitgever wenden.

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden vervoelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

De Stichting Wereldtijdpad aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid voor schade als gevolg van niet of onjuiste vermelding van gegevens in deze uitgave. U kunt eventuele opmerkingen schriftelijk of per mail doorgeven aan de stichting.